

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

باسمه تعالی

هدف:

به منظور تأمین و ارتقاء سطح ایمنی و حفاظت نیروی کار و همچنین صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور و پیشگیری از حوادث منجر به صدمات جانی و خسارت مالی در فعالیت های مرتبط با ماشین های کشاورزی. مقررات این آیین نامه به استناد ماده ۸۵ قانون کار جمهوری اسلامی ایران تدوین گردیده است.

فصل اول – تعاریف

ماشین های کشاورزی: به ماشین هایی اطلاق می شود که دارای موتور بوده و جهت عملیات کشاورزی و برای کارهایی نظیر آماده سازی زمین، کاشت، برداشت و جابجایی محصول بکار گرفته می شوند.

ادوات کشاورزی: به دستگاه های فاقد موتور اطلاق می شود که به طرق مختلف (سوار، نیمه سوار و کششی) به ماشین های کشاورزی متصل شده و عملیات مختلف کاشت، برداشت و جابجایی محصول را انجام می دهند.

ادوات خاک ورزی: دستگاه هایی هستند که عملیات آماده سازی را قبل از کشت بر روی زمین انجام می دهند مانند گاو آهن، دیسک و هرس.

ماشین های کاشت: دستگاه هایی هستند که عملیات کاشت بذر، نشاء و غیره را انجام می دهند.

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

ادوات داشت: دستگاه هایی هستند که پس از کاشتن دانه ها و سایر محصولات تا زمان برداشت محصول ، عملیات نگهداری ، کودپاشی و سمپاشی مزرعه را انجام می دهند مانند ماشین های تنک کن ، کود پاش و سم پاش.

ماشین ها و ادوات برداشت: دستگاه هایی هستند که عملیات برداشت محصول از سطح مزرعه ، بسته بندی ، خرمکوبی و یا چند عملیات را با هم انجام می دهند. از قبیل بسته بندها ، ساقه کوبها ، کمباین ها ، علوفه خردکن ثابت.

تراکتور و تیلر: ماشین های چند منظوره ای است که برای کشیدن ادوات ، ماشین های متحرک ، بکار انداختن ماشین های ساکن و یا قابل حرکت به کمک تسمه و فلکه و محور تواندهی به کار می روند.

محور تواندهی (P.T.O): محور گردنده مخصوصی است که نیروی محرکه لازم را از موتور تراکتور گرفته و به ماشین ها و یا ادوات کشاورزی منتقل می نماید.

پین برشی: قطعه ای است برای نگهداری اتصال خیش به گاوآهن که در صورت برخورد خیش به مانع ، مقاومت خود را از دست داده و بریده شده و مانع از بلند شدن و واژگونی تراکتور می گردد.

سپر دوار محور اتصال (P.T.O): پوششی است که روی محور انتقال دهنده نیرو قرار می گیرد تا از برخورد انسان با محور جلوگیری نماید.

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

فصل دوم – مقررات عمومی

ماده ۱- کلیه اشخاصی که از ماشین ها و ادوات کشاورزی استفاده می نمایند باید آموزش و مهارت لازم را دیده باشند.

ماده ۲- داشتن گواهینامه ویژه از مراجع ذیصلاح برای کار با ماشین های کشاورزی موتوری الزامی است.

ماده ۳- کلیه قسمتهای ماشین های کشاورزی و ادوات آن باید قبل از هر گونه عملیات کشاورزی مورد بازدید قرار گیرد.

ماده ۴- کلیه قسمتهای انتقال دهنده نیرو و مواد از قبیل تسمه فلکه، چرخ دنده و زنجیرومار پیچ های انتقال مواد و امثال آنها و همچنین قسمت هایی از ماشین ها که امکان ایجاد حادثه برای کارگر و افراد داشته باشد باید دارای حفاظ مناسب و موثر باشد. ضمناً رعایت مفاد آیین نامه حفاظت در مقابل وسایل انتقال نیرو مصوب ۴/ ۲۱ / ۱۳۴۰ در این زمینه الزامی می باشد.

ماده ۵- قبل از انجام عملیات تعمیر، سرویس، نظافت، تنظیم، اتصال و جداسازی ادوات ماشینهای کشاورزی باید آنها را به طور اطمینان بخشی متوقف و بی حرکت نمود.

ماده ۶- در ماشین ها و ادواتی که بعد از خاموش کردن ماشین محور چرخنده یا سایر اتصالات مدتی به حرکت خود ادامه می دهند باید تا توقف کامل دسترسی به قسمتهای خطرناک آن امکان پذیر نباشد.

ماده ۷- عملیات بهره برداری، تعمیر، تنظیم و سرویس ماشین های کشاورزی و ادوات آن باید طبق دستورالعمل شرکت سازنده و با رعایت اصول ایمنی و توسط اشخاص ماهر انجام گیرد.

ماده ۸- سوار شدن افراد بر روی ماشین ها و ادوات کشاورزی، غیر از محل های مجاز که توسط شرکت سازنده تعبیه شده، ممنوع است.

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

ماده ۹- ماشین ها و ادوات کشاورزی را باید مطابق با کاربری و دستورالعمل های شرکت سازنده استفاده نمود.

ماده ۱۰- راننده ماشین کشاورزی مکلف است قبل از شروع به کار با ماشین، از عدم وجود افراد در داخل مخازن و محفظه ها و محدوده خطر اطمینان حاصل نماید.

ماده ۱۱- ماشین های کشاورزی باید به خاموش کننده های دستی مناسب مجهز گردند.

ماده ۱۲- راننده ماشین کشاورزی باید پس از اتمام کار نسبت به توقف کامل ماشین اطمینان حاصل نموده و سویچ آن را بردارد.

ماده ۱۳- عملیات کشاورزی در شیب تپه ها و زمین های دارای اختلاف سطح باید با رعایت اصول ایمنی و دستورالعمل شرکت سازنده صورت گیرد.

ماده ۱۴- عملیات کشاورزی در شب باید با رعایت اصول ایمنی و تامین روشنایی مناسب انجام گردد.

ماده ۱۵- هنگام کار با ماشین های کشاورزی و یا حمل و نقل آنها در نزدیکی خطوط انتقال نیروی برق، آب، گاز و نفت باید قوانین و مقررات مربوط به حریم آنها رعایت گردد.

ماده ۱۶- هنگام اتصال، تنظیم و جدا سازی ادوات ماشین های کشاورزی که نیاز به روشن بودن ماشین می باشد، رعایت اصول ایمنی و دستورالعمل های شرکت سازنده الزامی است.

ماده ۱۷- هنگام تعمیر، تنظیم و سرویس، باید پایداری و ایستایی ادوات و ماشین های کشاورزی با استفاده از تجهیزات ایمن و مناسب تامین گردد.

ماده ۱۸- قبل از ترک یا خاموش نمودن ماشین ها و ادوات کشاورزی آزاد کردن فشار هیدرولیک کلیه ادوات و متعلقات برای قرار گرفتن در پایین ترین حد و نزدیکترین فاصله با سطح زمین الزامی است.

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

ماده ۱۹- بمنظور حفظ پایداری ماشین های کشاورزی در حالت اتصال ادوات سوار شونده، باید از وزنه های تعادلی مطابق با دستورالعمل های شرکت سازنده استفاده نمود.

ماده ۲۰- استفاده از وسایل حفاظت فردی مناسب با نوع کار الزامی است.

فصل سوم - مقررات اختصاصی

ماده ۲۱- استفاده از سپر اصلی و حفاظ مخصوص در بالای محور تواندهی تراکتور الزامیست.

ماده ۲۲- هنگام رانندگی تراکتور در جاده ها و معابر مجاز باید پدال های ترمز به یکدیگر قفل شوند.

ماده ۲۳- اتصال ادوات کششی به تراکتور صرفا باید با استفاده از پین های برشی استاندارد صورت گیرد.

ماده ۲۴- هنگام کار خاک ورز های دوار از قرار گرفتن در منطقه خطر و پشت آن باید خودداری

شود.

ماده ۲۵- هنگام عملیات خاک ورزی توسط گاو آهن های دو طرفه و در زمان تعویض خیشها قرار گرفتن در محدوده چرخش خیش ممنوع است.

ماده ۲۶- مادامی که ماشین کاشت در حال کار است باید دهانه مخزن بسته بوده و بررسی میزان بذر از طریق دریچه های مخصوص انجام گیرد و استفاده از دست برای این کار ممنوع است.

ماده ۲۷- تمیز کردن علوفه و ضایعات جمع شده در مقابل شانه برش ماشین های دروگر شانه ای باید پس از توقف کامل دستگاه و خاموش نمودن آن انجام پذیرد.

ماده ۲۸- قرار گرفتن افراد در مقابل شانه برش ماشین دروگر تحت هر شرایطی، ممنوع می باشد.

ماده ۲۹- ایستادن و تردد افراد در محدوده حرکت و فعالیت ماشین ها و ادوات کشاورزی در هنگام کار، ممنوع است.

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

ماده ۳۰- هنگام تنظیم تیغه های برشی ماشین های خرد کن، باید با استفاده از وسیله مناسبی از چرخش ناخواسته تیغه ها جلوگیری شود.

ماده ۳۱- هنگام پر کردن مخزن دانه کمباین بایستی با سرعت مطمئن و مطابق با دستورالعمل های شرکت سازنده حرکت نمود.

ماده ۳۲- هنگام برداشت محصول از تپه هایی با شیب تند بایستی از کمباین هایی مجهز به سیستم تراز کننده خودکار استفاده شود.

ماده ۳۳- قسمتهایی از ماشین که در ارتفاع کار می کنند باید به هنگام خاموش نمودن دستگاه بروی زمین قرار گیرد.

ماده ۳۴- دهانه های ورودی و خروجی مواد اولیه یا محصول در ماشین ها و ادوات کشاورزی باید به نحوی باشد که ورود و درگیری اعضای بدن به محدوده خطر امکان پذیر نباشد.

ماده ۳۵- کلیه قسمت هایی از ماشین و یا ادوات آن که در اثر کار کردن احتمال داغ شدن آنها وجود دارد باید مرتباً بازدید و سرویس گردد تا از بروز آتش سوزی احتمالی جلوگیری به عمل آید.

ماده ۳۶- بازوهای تاشو در ادوات کشاورزی باید به قفل کن مکانیکی تجهیز شوند تا از باز شدن آنها در زمان حمل و نقل جلوگیری نماید.

فصل چهارم- سایر مقررات

ماده ۳۷- حرکت، بارگیری و تخلیه تریلر متصل به تراکتور باید مطابق با قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی صورت پذیرد.

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

ماده ۳۸- شیلنگها، لوله ها و اجزای تحت فشار هیدرولیک که برای اتصال به ادوات کشاورزی به کار می روند باید مرتباً بازدید و به روش مطمئن و ایمن محافظت گردند.

ماده ۳۹- ماشین های کشاورزی باید به بوق هشدار دهنده دنده عقب، آینه های بغل، چراغ گردان برای استفاده در شب و سایر تجهیزات هشدار دهنده مجهز باشند.

ماده ۴۰- دستگاههای شاخه بر موتوری باید دارای یک بند مهار (حمایل) قابل تنظیم برای استفاده کاربر باشد.

ماده ۴۱- پین هایی که برای اتصال ماشین ها و ادوات کشاورزی استفاده می شوند باید مجهز به اشپیل و گیره ایمنی باشند.

ماده ۴۲- هر گونه اتصال محور تواندهی باید به سپر دوار محور مجهز باشد.

ماده ۴۳- برای کشی ادوات کشاورزی صرفاً استفاده از مالبنده تراکتور مجاز است.

ماده ۴۴- تریلر هایی که به عنوان دنباله بند به تراکتور متصل می شوند باید به چراغ ترمزو علائم هشدار دهنده مجهز باشند.

ماده ۴۵- در صورت عدم وجود کابین ایمن و استاندارد و به منظور حفظ جان راننده تراکتور، باید ماشین به چهار چوب حفاظتی (راپس) مجهز باشد.

ماده ۴۶- رعایت وزن، ارتفاع و جوانب مجاز بار در تریلرها الزامی است.

ماده ۴۷- میزان بار قابل حمل و همچنین ارتفاع بار مجاز باید روی بدنه تریلر حک گردد.

ماده ۴۸- رانندگان ماشین های کشاورزی در هنگام کار باید از انجام امور ذیل: خوردن، آشامیدن

، استعمال دخانیات، صحبت با تلفن همراه، استراحت و هر گونه شوخی و اعمال غیر ایمن که باعث عدم تمرکز

آیین نامه ایمنی ماشین ها و ادوات کشاورزی

می گردد، خودداری نمایند. ضمناً قبل از شروع به کار یا در حین کار، استفاده از داروهای خواب آور ممنوع است.

ماده ۴۹- تریلر های مخصوص حمل بار که با تراکتور کشیده می شوند باید به پایه های نگهدارنده مناسب مجهز باشند.

ماده ۵۰- با عنایت به ماده ۸۸ قانون کار جمهوری اسلامی ایران، کلیه دارندگان، تولید کنندگان، فروشندگان، عرضه کنندگان و بهره برداری کنندگان از ماشین های کشاورزی مکلف به رعایت استاندارد تولید و موارد ایمنی و حفاظتی در ماشین های مربوطه می باشند.

ماده ۵۱- به استناد ماده ۹۵ قانون کار جمهوری اسلامی ایران، مسئولیت رعایت مقررات این آیین نامه بر عهده کارفرمای کارگاه بوده و در صورت وقوع هرگونه حادثه به دلیل عدم توجه کارفرما به الزامات قانونی، مکلف به جبران خسارات وارده می باشد.

این آیین نامه مشتمل بر ۴ فصل و ۵۱ ماده تهیه و به استناد مواد ۸۵ و ۹۱ قانون کار در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۲ شورای عالی حفاظت فنی تدوین و در تاریخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۷ به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی رسیده است.